

USA turnee eel: hetk Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja Tallinna Kammerorkestri eilsest proovist, juhatab Tõnu Kaljuste.

FOTOD: TOOMAS TATAR

EESTI MUUSIKUD USA-S. Ühes maailma kõige olulisemas kontserdisaalis kõlab **Tõnu Kaljuste** juhatusel **Arvo Pärdi** muusika.

New Yorgis tuleb ajalooline kontsert

HEILI SIBRITS
kultuuritoimetuse
juhataja

Mai lõpus ja juuni alguses esitavad Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Kammerorkester USAs Arvo Pärdi loomingu, dirigendiks Tõnu Kaljuste. Washingtoni ja New Yorgi maailmakuulsates saalides toimuvatel kontsertidel osaleb ka helilooja ise.

USA turnee initsiaatoriks on Ameerikas tegutsev Püha Vladimiri Õigeusu Teoloogia Seminar, kes andis 18. mail Arvo Pärdi-le pidulikult audoktori tiitli vaimuliku muusika alal. Kui kolm aastat tagasi hakati seminaris kontserte planeerima, soovis helilooja, et tema loomingu esitaksid Eesti interpreetid Tõnu Kaljuste juhatusel.

Turnee olulisim kontsert toimub järgmisel laupäeval, 31. mail New Yorgi hinnatuima ja ka maailma kõige prestiižikamate kontserdipaikade hulka kuuluva Carnegie Halli peasaalis, mis kannab Isaac Sterni nime. Kontsert on ajalooline seetõttu, et kunagi varem pole selles majas korraga kokku saanud Eesti muusika, Eesti esitajad ja Eesti dirigent.

Tõnu Kaljuste sõnul on seda seni takistanud põhjus tehniline. Nimelt on koori varasemaid USA esinemisi organiseerinud agentuur New World Classics, kes teeb koostööd hoopis Lincoln keskusega. «Võrreldes varasemate New Yorgi külastustega tuleb see kontsert väga eriline,» kinnitas ka Kaljuste.

2800 kuulajat mahutavas Carnegie Hallis tulevad ettekandele Arvo Pärdi «Fratres» (viilulisolist Harry Traksmann), «Aadama itk», «Cantus Benjamin Britteni mälestuseks», «Te Deum» ja «Salve Regina».

Eilse seisuga oli võimalik

sellele kontserdile osta ainult üksikuid pileteid, uhke saali põrandal asuvate toolikohtade hinnaks on 105–130 dollarit, odavamad rõdukohad on juba välja müüdnud. Carnegie Halli kontserdil osaleb ka kultuuriminister Urve Tiidus.

Turnee läheb lahti 27. mail, kui meie koor ja orkester astuvad üles USA tihedaima kavaga etenduskeskuste hoones, Washingtoni John F. Kennedy keskuse 2400-kohalises peasaalis. Kontserdil on peaaegu sama kava, mis Carnegie Hallis.

Tegu on tuuri kõige keerulisema esinemisega: kuna kuulajatele on sissepääs prii, pole võimalik publikuhvi ennustada. Ka ei pruugi Kennedy keskuse kontsertidel käiv publik istuda algusest lõpuni ühe koha peal, vaid võib esinemise ajal ringi saalida.

Kontsert, mida tuleb kuulama ka samal ajal USAs visiidil olev president Toomas Hendrik Ilves, kuulub Kennedy keskuse tasuta kontsertide sarja «Millennium».

USA kontserdituur

- Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Kammerorkester Tõnu Kaljuste juhatusel esinevad USAs 27. maist 2. juunini.
- Esinemispaikadeks on Washingtonis asuvad John F. Kennedy keskus ja Phillips Collectioni muuseum ning New Yorgis asuvad Carnegie Hall ja Metropolitani kunstimuuseum.
- Kavas on Arvo Pärdi looming.

29. mail kõlab Washingtonis Phillips Collectioni muuseumis Tallinna Kammerorkestri kammeransambli esituses esmaettekandes Pärdi teose «My Heart's in the Highlands» uus versioon aldile (Iris Oja), klaverile (Marrit Gerretz-Traksmann, viiulile (Harry Traksmann), vioolale (Laur Eensalu) ja tšellole (Leho Karin). Sarja «Euroopa väljapaistvad heliloojad» kuulu-

val kontserdil kuuleb veel teisi Pärdi teoseid, näiteks «Für Alina», «Spiegel im Spiegel» ja «Mozart-Adagio».

1921. aastal asutatud muuseum on esimene Ameerika nüüdiskunsti muuseum, selle seinu kaunistavad Henri Matisse'i, Pablo Picasso, Mark Rothko jpt klassikute tööd. «Väga tore on esineda kohas, kus sind ümbritseb maailma parim kunst. Selliseid kontserdisaale pole just palju,» rõõmustas Tallinna Kammerorkestri intendant Kaido Kelder.

Neljas kontserdist koosnev turnee lõpeb 2. juunil, kui Eesti Filharmoonia Kammerkoor esineb a cappella kontserdiga New Yorgis Metropolitani kunstimuuseumis, kavas Pärdi «Kanon Pokajanen». Kontsert kantakse üle ka Q2Music veebikanalil q2music.org.

Pärdi autorikontsertidega paralleelselt leiavad aset tema muusikale pühendatud arutlusõhtud. 28. mail on üks selline George Washingtoni ülikoolis ja seda viivad läbi üli-

kooli muusikaosakonna juhataja Douglas Boyce ning Püha Vladimiri Õigeusu Teoloogia Seminari teoloogiaprofessor Peter Bouteneff.

Metropolitani kunstimuuseumis on 11. juunil veel loenguõhtu pealkirjaga «Spirit in Sound and Space: A Conversation Inspired by Arvo Pärt», milles püütakse avada Pärdi muusika vaimset sisu ja seda, kuidas erinevad ruumid võivad mõjutada muusika tajumist.

Ettekannetega esinevad Montreali neuroloogiainstituudi neuroteadlane Robert Zatorre, arhitekt Steven Holl ja teoloogiaprofessor Peter Bouteneff. Õhtu kuulub Metropolitani muuseumi loengusarja «Spark».

Täna aga annavad Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Kammerorkester kontserdi Tartu Ülikooli aulas, kus esitatakse Washingtonis Kennedy keskuses ettekandele tulevat kava. See kontsert on juba välja müüdnud.

Vaiko Epliku iidol, koduslindistamise pioneer esineb Tallinnas

JANAR ALA
janar.ala@postimees.ee

Homme õhtul esineb Tallinnas Sõpruse kinos ameeriklane R. Stevie Moore, keda peetakse koduslindistamise pioneeriks ja lo-fi muusika kuningaks.

Kodus olevat väga hea lindistada, siis ei pea võtma ette väsitavat õuemeinekut ega jagelema teistega. Üks Moore'i tuntumaid lugusid kannab pealkirja «I Like To Stay Home» (1986), mille VHS-kvaliteediga videos ta laulabki, pidžaama seljas ja juuksed sassis, kojujäämise võludest.

Koduslindistamise probleemse küljena võib esile tuua, et nii ei pruugi laiemate rahvahulkade ees kuigi tuntuks saada, sest helikvaliteet, vähemalt neil aastatel, kui Moore seda 1960ndate lõpus alustas, polnud kiita. Samas jälle: kui idee turgas, sai selle kohe purki.

Moore'ile meeldib endast rääkida kui geeniusest, ehk on selles ka poosi. Selle kohta, kas ta on tahtnud ka päriselt kuulsa saada, on arvamused vastakad: mõned räägivad, et see ongi olnud ta tagantõukav jõud läbi aastate, teisalt tundub ta suhtlemisstiil kuulsuse taotlemiseks jällegi krüptilisevõitu.

R. Stevie Moore FOTO: REPRO

«Keegi ei tea täpselt, milline R. Stevie on,» räägib Moore'i eksnaine ühes dokumentaalfilmis temast kui mõistatusest. Proovisin ka ise pika habemega ja pesapallimütsi kanda armastavat vanameistril intervjuuks kätte saada. Ajan asja, lubas määndžer. Vastus viibis. Küsisin uuesti. Ma ei tea, kus R. Stevie on, ei saa temaga ühendust, kirjutas määndžer, aga proovime. Proovisimegi. Intervjuud ei ole.

Sündis see ekstsentriline muusik USA kantripealinnas Nashville'is tegutsenud prominentse stuudiomuusiku Bob Moore'i peres. Praeguseks on

Moore salvestanud ligikaudu 500 albumit, kuid täpset arvet selle üle pole muidugi võimalik pidada.

Tema muusika üldnimetajaks võiks ollagi selline 1970ndate raadiosõbralik päikeseline pop-rokk, kuid see on tõepoolest üldnimetaja, selles leidub souli, džässi, kõikvõimalikke eksperimentaalseid *freak-out*'e jne.

Moore'i loominguga kohta on ka öeldud, et kui see parasjagu igav juhtub olema, siis kuulake mõni sekund veel ja asi muutub.

Moore'i avastajaks ja tutvustajaks on Eestiski palavalt

armastatud Ariel Pink, kes on Moore'iga koos plaadi teinud ning kes enda väitel on kogu oma laulupagasi Moore'i pealt maha viksinud. Ka tegeleb tema muusika populariseerimisega ja väljaandmisega The Charlatansi laulja Tim Burgess.

Eestis on R. Stevie Moore'i fänn number üks Vaiko Eplik. Epliku kirjeldas hiljuti Müüri-lehele, kuidas ta Moore'i loominguga tutvus. Sõitis autoga maanteel ja Raul Saaremets mängis «Vibratsioonis» Moore'i. Epliku sõnusti oli saadud vapustus nii suur, et ta pidi autot peatama ja kohe paar suitsetama. Moore'i avastajaks ja tutvustajaks on Eestiski palavalt